

# Šiškovarji TEDENSKA SLIKE

PRILOGA

DOMOVINI

Leto XIV.

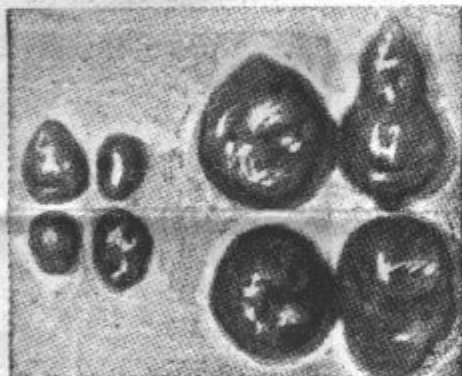
V Ljubljani, dne 29. decembra 1938.

Št. 52

## Čuda umetnih rastil

Stot koruze za 30 par, stot pšenice za 4 dinarje

Nedavno sem čital reklamni letak za čilski soliter, v katerem piše tvornica, da je vzkliknil neki kmetič tam doli ob Ohridskem jezeru, ko je videl učinek tega gnojila: »To je čudežna sol!« Zares si danes kar ne moremo več misliti naprednega kmetovanja brez umetnih gnojil. Kakor so postavili za merilo omikanosti količino uporabe mila, tako se danes ceni stopnja naprednega kmetijstva po uporabi umetnih gnojil. Pred pičlimi štiridesetimi leti so pričeli po naših deželah za napredek in dostopni in kruha lačni kmetje uporabljati umetna gnojila. Prav tako kakor danes ti-



Krompirjevi gomolji: levo navadno gnojeno, desno s dodatkom rastila

sti neuki tovariši iz Južne Srbije so se prav po otroško veselili učinkov umetnega gnojila. Seno po travnikih je zrastle za moža visoko in gosto, da ga niti kača skoraj ni mogla prelezati. Vse svišli in parne so bile polne blagoslova »štupes«, kakor so imenovali naši Savinjšani superfosfat, to prvo umetno gnojilo na našem trgu. Sam bog ve odkod se je vzela v otavi rmena lucerna? Kakor da jo je skrat nasejal! Pa je prišla na travnik tomaževa žindra, ta črni superfosfatov konkurent, ter pričarala iz tal pustih travnikov rožnate cvetove črne detelje.

Pred svetovno vojno je vsak naš kmet »štupal« travnike, polja pa je osvojil umetni gnoj šele po vojni. Žal le ponekod in le za kratek čas. Prišla je namreč kmetijska kriza. Cene kmetijskih pridelkov so zdrknile kar v brezcenje, visoke cene umetnih gnojil pa so ostale trdne. Kapitalist je zapri raje tvornice in pogal delavca na cesto, kmet pa ne more svojega obrata ustaviti in se zaveda, da ga kljub svoji krivični bedi ne sme ustaviti, ker je tak pač zakon narave, danes žal obvezen samo še za kmeta. Ne le, da naš kmet ni imel denarja za nakup umetnih gnojil — ničevi so namreč vsi rentabilitetni računi, če imaš v žepu namestu pare gada — toda kar je glavno, sedanje nizke cene kmetijskih pridelkov ne prinesejo več dragih umetnih gnojil.

Danes so shirane naše revne njivice, lačen naš kmet kljub vsemu svojemu celoletnemu trudu. Vsi resnični njegovi prijatelji gledajo s skrbjo, kako hira ta korenika vsakega naroda in iščejo kakor dobri otroci v pripovedki »žive vode«, da bodo njive in travniki spet vzhoboteli. Mnogi zna-

ki govorijo, da je znanost že našla to živo vodo, ki utegne že v bližnji bodočnosti odločilno vplivati na vso rastlinsko produkcijo.

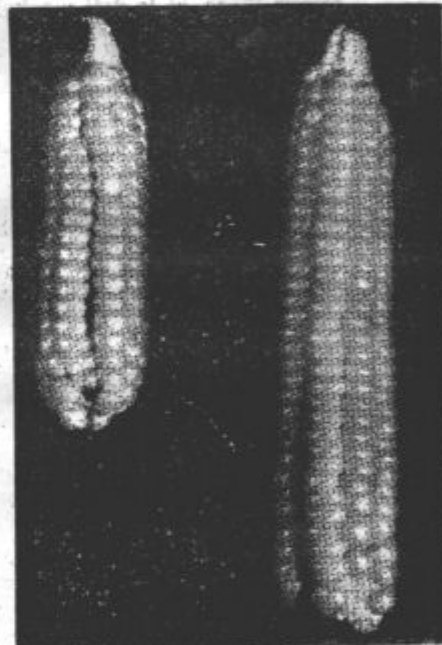
Do hitrega praktičnega uspeha pa bo vodil verjetno drug postopek, ki je mnogo enostavnejši. Prav nehote je odkril pred nekaj leti zdravnik dr. Kamp zanimivo okolnost, da imajo neka rastlinska zdravila tudi na rastline prav podoben učinek kakor na ljudi. Začel je z rastlinskimi poizkusi najprej v lončkih, potem pa je ponovil svoje poizkuse v večjem obsegu tudi na prostem, ter je tako dosegel, da je na prvi poti. Pri svojih poizkusih je namakal seme raznih žitaric v razredčenem izvlečku nekih določenih rastil. Dognal je, da upliva na primer na rast in pridelek koruze in pšenice najlepše rastilo A v razredčitvi 1 : 30, na ječmen rastilo B v razredčitvi 1 : 1000 in podobno. Pridelek koruze in pšenice se je po enournem kvašenju v tej raztopini početril, ječmena podvojil. Ti rastni izvlečki so tekočine in je prav lahko napraviti iz njih tako redke raztopine. Druga njihova dobra lastnost je, da se držijo leta neizpremenjeni, tretja pa je najvažnejša in najboljša: dragi niso. Za en kg koruze, s katerim zasadiš že četrta orala, bi potrebovali 30 g tega rastila, ki stane le 50 din. Lahko pa uporabimo za isto količino koruze tudi slabšo raztopino, za katero potrebujemo le petdesetinko gornje količine rastila, kar nas stane en sam dinar. Pri tem se moramo pač »zadovoljiti« le z dvojnimi običajnim pridelkom. Stot tako povečanega pridelka bi stal tako pri koruzi 1 dinar, pri pšenici pa 6 dinarjev. Poizkusi s temi rastili so tudi pri nas delno že uspešno dovršeni, delno še upam, da bom mogel že kmalu kaj več poročati o tem.



Mlada koruza: levo navadno gnojena, desno s dodatkom rastila A

Kako pa delujejo vsa ta umetna rastila, se bo vprašal morda strokovno izobraženi čitatelj. Odgovor na to vprašanje je znanost še dolžna. Za enkrat imamo le še nekaj boljših in slabših podmen. Dejstvo je, da se kvašena setev obilneje okorenini in

živahneje rase. Že na zunaj se razlikujejo kvašene setve po tem, da so bolj zelene od nekvašenih. Rastline so krepkejšje in odpornejše za sušo, preje cveto in preje zorijo, kar so neoporečno važne okolnosti. Poizkusi se do slej niso delali le z žitom, temveč tudi s povrtnino in korenjstvom in kažejo, da je povrtnina potem tudi nežnejša in okusnejša. Kvasivo poživi vse procese v rastlini, predvsem usvajanje (asimilacijo) ogljikove kisline, ki je glavna rastlinska hrana in so je zastoj v zraku neizmerne količine. Te homeopatsko majčkene količine kvasiva se tako zasidrajo v rastlinskih celicah, da delujejo ves čas rasti kakor nekakšni rastlinski katalizatorji. Kvasivo ni strupeno in se smejo morebitni ostanki kvašenega žita brez skrbi pokrmiti.



Pridelek koruze: desno navadno gnojeno, levo s dodatkom rastila A

Kakšen pa je odnos teh novih snovi do gnojenja in še posebej do umetnih gnojil, bo zanimalo kmetovalca, strokovnjaka in seveda tudi tovarnarja. Najbolje bo menda razjasnil njihov medsebojni odnos sledeči primer. Človek, ki boleha za hudo naduho, mora prav tako jesti kakor njegov zdrav sosed, morda še boljše, ne more si pa služiti z delom kruha. Če da zdravnik takemu bolniku primerno zdravilo, postane ta spet sposoben za delo, pri kolličini hrane se pa ta večji učinek skoraj nič ne pozna. Dunajski zdravnik-fiziolog Daring je namreč s poizkusi dosegel, da porabi človek za turc na 1800 metrov visoko goro le toliko energije, kolikor jo vsebuje s sirovim maslom namazana zemlja. Slično je tudi pri rastlinah in bo treba kljub novim rastilom kakor doslej gnojiti s hlevskim gnojem, če tega ne bo dovolj, pa pomagati z umetnimi gnojili. Ta rastila so kakor zdravila v gornjem primeru in usposablajo rastline k živahnejšemu delovanju, in zato tudi k obilnejšemu pridelku. Z uporabo teh kvasiv, sodim, je dana možnost za mal denar tako pomnožiti pridelke naših bajtarskih njiv, da bodo imela vsaka usta svoj kos kruha. Janko Kač

# Najnovije

# križem sveta

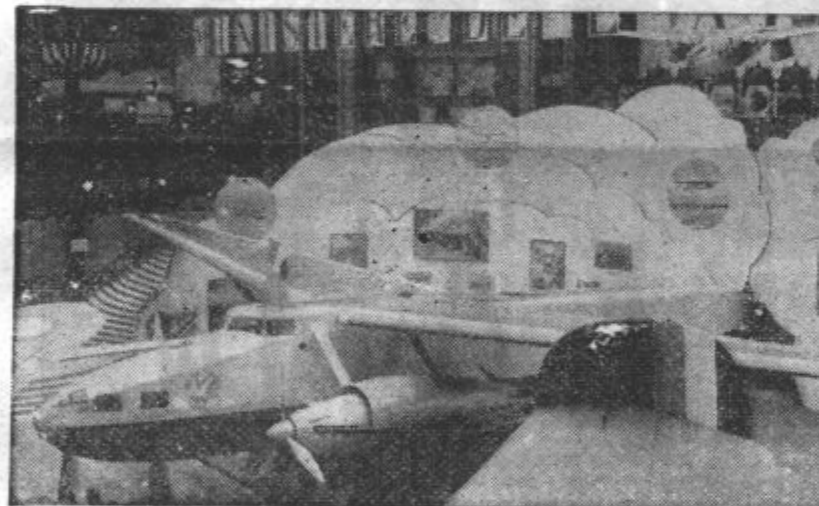


**KANDIDAT ZA UKRAJINSKI PRESTOL.** Ruski veliki knez Vladimir Kirilovič poljublja ikono, ki jo drži v rokah metropolit Eulogios

**NOVI MADZARSKI ZUNANJI MINISTER** grof Štefan Csaky je postal naslednik odstopivšega von Kanya

**PRINCESA, SESTRA RDEČEGA KRIZA.** Soprog italijanskega prestolonaslednika Umberta, princesi Mariji José, so te dni v Napolju izročili častno diplomo Rdečega križa. Princeza je za časa abesinske vojne na bojišču stregla ranjencem

**DVA POSLANIKA V AVDIENCI.** Ameriški prezident Roosevelt je pred kratkim sprejel Williama Phillipsa, ameriškega poslanika v Rimu (na levi) in ameriškega poslanika pri berlinski vladi, H. R. Wilsona (na desni)



**LETALSKA RAZSTAVA V PARIZU.** V Parizu so otvorili razstavo letalstva, na kateri zbuja posebno pozornost oddelek francoskega vojnega ministrstva (slika)

**NOVI PREZIDENT ŠVICE.** Za novega predsednika Švice je bil to dni izvoljen g. Filip Etter



**LONDONSKI GASILCI.** Vse londonske gasilske postaje so v zadnjem času bile nanovo opremljene z novimi pripravami za gašenje požarov v primeru bombnih napadov

**NAJBOLJŠA KUCHARICA.** Na tekmih kuharic v Chicagu je prejela prvo nagrado 17-letna Luiza Adamsova, ki jo vidimo na tej sliki

**OBNOVITEV MONARHIJE V ŠPANIJU?** Španski infant don Juan, tretji sin bivšega kralja Alfonza XIII., ki velja za Francovega kandidata na španski prestol, s svojo soprogo, princeso Marijo Mercedes Burbonsko



**DVE DRAGOCENI SABLJI.** Sabiji, ki ju vidimo na tej sliki, sta okrašeni z diamanti, rubini in smaragdi. Turški sultan Abdul Hamid ju je po rusko-turški vojni poklonil ruskemu carju Aleksandru II.

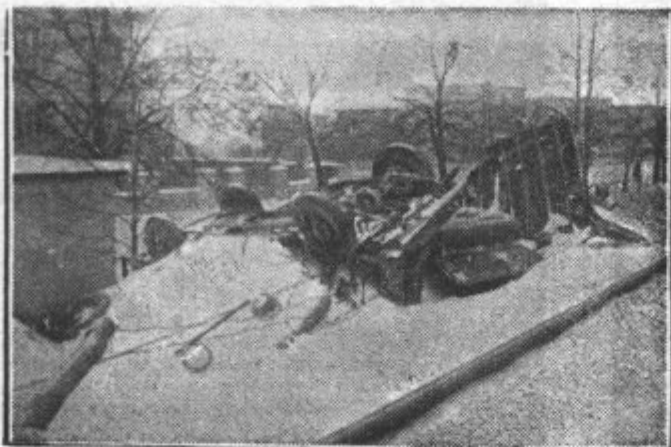
**ZASILEN PRISTANEK V PUŠČAVI.** V bližini Sueškega prekopu pri Almozi se je te dni spustil na tla italijanski aeroplan, ki se mu je v zraku zlomil propeler. Šest potnikov so morali odpeljati v bolnišnice



# Tedenska kronika

## Vlak razbil poštni avto

Za tobačno tovarno v Ljubljani se je te dni pripetila strahotna prometna nesreča. Lokomotiva brzoviaka je razbila poštni avto, v katerem sta sedela dva poštna uslužbenca, šofer in spremljevalec. Spremljevalec, poštni zvanilnik Batist Rudolf je mrtev, šofer Majer Anton pa leži hudo ranjen v bolnišnici.



Pogled na kraj nesreče. Spredaj del zapornice, ki po usodnem naključju ni pravilno delovala.



VZGOJA NA BELGIJSKEM DVORU. Otroka belgijskega kralja, princesa Josephina-Sariota in princ Baudola v parku graščine Lacocka



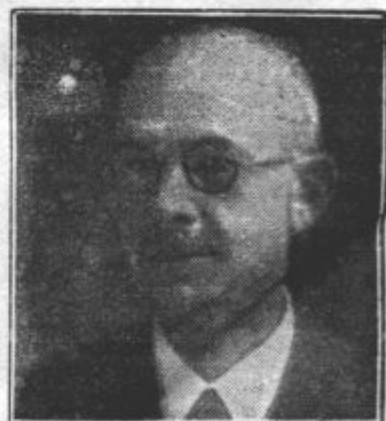
**GENERAL FAUCHER ZAPUSTIL PRAGO.** General Faucher je bil tisti francoski oficir, ki se je z vso ljubeznijo oklenil Češkoslovaške ter se je v znani septembrski krizi tudi stavlil praški vladi ves na raspolago. Sel je celo tako daleč, da je podal ostavko na svoj čin v francoski vojski ter se pridružil češkoslovaški armadi. Francoski general je preživel dve desetletji med Čehi. Naučil se je češkega jezika, ki ga brezhibno obvlada. Leta 1919 se je hrabro boril na slovaškem ozemlju in je bil za svojo hrabrost pozneje odlikovan. Na čelo francoske vojaške misije v Pragi je stopil 1. 1926. V tem svojstvu je vzgojil vrsto sposobnih češkoslovaških oficirjev, zlasti v tehnični stroki. Tehnična fakulteta v Brnu mu je zaradi tega podelila naslov častnega doktorja.



## Ukrajina: veliko vprašanje evropskega Vzhoda



Ozemlje, kjer biva jo Ukrajinci, je danes razdeljeno med tri države: Rusijo, Poljsko in ČSR



**TOMO KURBUS.** 70letnico je praznoval pri sv. Križu v Rogoški Slatini upokojeni šolski upravitelj gospod Tomo Kurbus, mladostno čil in še vedno marljiv. Zibelka mu je tekla v osrčju prelepih Slovenskih goric, pri sv. Benediktu. V Slivnici pri Cerklju je služboval kot šolski upravitelj nad 30 let. Ves prosti čas je posvečal Slivničanom in napredku okolice. Svoje bogato znanje je izpopolnjeval navadno ob počitnicah v raznih tečajih doma in v tujini. Najdražje prijatelje so mu čebelice.